

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1234

Vragen van de leden **Servaes, Van Dekken** en **Kerstens** (allen PvdA) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het bericht «Veel misstanden bouw stadions Brazilië»* (ingezonden 11 december 2013).

Antwoord van Minister **Timmermans** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 18 februari 2014)

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Veel misstanden bouw stadions Brazilië» (ANP, 6 december jl.)?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u de conclusies die de vakbond FNV trekt op basis van een onderzoek van het bureau Profundo, dat bij de bouw van stadions voor het WK 2014 in Brazilië veiligheidsvoorschriften worden overtreden, demonstraties en stakingen de kop in zijn gedrukt en werknemers geïntimideerd?

Antwoord 2

De conclusies die FNV trekt op basis van dit onderzoek zijn voor rekening van FNV.

Vraag 3

Ondersteunt u de oproep van FNV voorzitter Ton Heerts aan de FIFA, de regering van Brazilië en de KNVB om onmiddellijk de schending van werknemersrechten aan te pakken, in actie te komen en serieus zorg te dragen voor veilige arbeidsomstandigheden bij de verdere bouw van stadions voor het WK voetbal? Zo ja, op welke wijze gaat u bijdragen aan de uitvoering en realisatie van deze oproep? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

De organisatie van het WK voetbal in 2014 en de Olympische Spelen in 2016 vergt grote infrastructurele verbeteringen. Bij de vele bouwprojecten, die vaak onder tijdsdruk gerealiseerd (moeten) worden dienen de rechten van deze arbeiders uiteraard gerespecteerd te worden.

De Braziliaanse regering deelt deze visie, zet zich in om de rechten van arbeiders te garanderen en komt in actie om schendingen aan te pakken.

De Internationale Arbeidsorganisatie (ILO), ten aanzien van werknemersrechten de normstellende organisatie, is een belangrijke gesprekspartner van de Braziliaanse regering. De ILO heeft recent geen bericht ontvangen over demonstraties of stakingen die de kop zijn ingedrukt of over werknemers die geïntimideerd zouden worden rond de bouw van de twaalf WK stadions. In algemene zin staat de arbeidswetgeving in Brazilië op een hoog niveau. De Braziliaanse regering faciliteert bovendien sinds 2012 een zgn. «nationaal ronde tafel-overleg ter verbetering van de arbeidsomstandigheden in de bouw», waarvan zowel de grote bouwbedrijven lid zijn als de Braziliaanse vakbonden. Hoewel in algemene zin de veiligheid in de bouwsector in Brazilië een aandachtspunt blijft en zeker de naleving van veiligheidsnormen, heeft Braziliaanse regering aandacht voor (mogelijke) misstanden in de bouw van stadions en reageert alert indien hiertoe aanleiding is.

Vraag 4

Bent u bereid om de schending van arbeidsrechten van de werknemers aan stadions voor het WK voetbal in Brazilië te bespreken met uw Braziliaanse collega? Zo ja, wanneer gaat u dit doen en bent u bereid de Kamer van dit contact verslag te doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Het kabinet ziet hiertoe op dit moment geen aanleiding, omdat de Braziliaanse regering zich zeer bewust is van het belang van goede arbeidsomstandigheden en actie onderneemt zodra zich misstanden lijken voor te doen. Brazilië heeft een actieve en onafhankelijke arbeidsinspectie die zich bovendien specifiek richt op de bouwprojecten ten behoeve van het WK. Dit laat onverlet dat het kabinet incidenten bij de bouwwerkzaamheden, zoals op 7 februari jl. in Manaus, ten zeerste betreurt.

Vraag 5

Op welke wijze geeft u uitvoering aan de motie Servaes c.s. (Kamerstuk 33 750 V, nr. 28) die de regering verzoekt om zich in zowel internationaal verband als in samenwerking met nationale sportkoepels in te zetten voor de opname van mensenrechtennormen, in het bijzonder werknemersrechten, in de reglementen van internationale sportfederaties die gelden bij het toewijzen en bij de organisatie van grote sportevenementen, zoals het WK voetbal dat zal plaatsvinden in Brazilië? Bent u bereid een overleg te organiseren met o.a. nationale sportkoepels en vakbonden om ervaringen te delen en gezamenlijke acties te bespreken? Zo ja, bent u bereid de Kamer te informeren over de resultaten van dit overleg en over vervolgvacaties van zowel de regering als van de overige deelnemers?

Antwoord 5

Toewijzing van (sport)evenementen biedt juist ook mogelijkheden om werknemersrechten te verbeteren in deze landen. Maatschappelijke en politieke aandacht voor misstanden kan een proces van verbetering in werking zetten.

Nederland steunt de ILO en de «Decent Work» Agenda van de ILO waarin veilige werkomstandigheden en ruimte voor vakbonden en medezeggenschap centraal staan. Zo is de ILO vanuit de Decent Work Agenda betrokken bij een initiatief in de deelstaat Mato Grosso, waarbij arbeiders gedurende de bouwperiode alfabetiseringsklassen volgen en een professionele opleiding bij de bouwplaats ontvangen met als doel een beter uitzicht op een betaalde aanstelling na afronding van de bouwwerkzaamheden.

Aanvullend kan het kabinet u meedelen dat de Minister van VWS in het WGO over de Sportbegroting 2014 d.d. 18 november jl. heeft aangegeven dat het toewijzen van grote sportevenementen geschiedt door de sportwereld zelf, op basis van zijn eigen reglementen, criteria, e.d. De Minister van VWS heeft toegezegd over de kwestie van de mensenrechten in relatie tot grote sportevenementen in overleg te zullen gaan met NOC*NSF. NOC*NSF adviseert alle internationale sportorganisaties de expliciete verwijzingen naar non-discriminatie in het IOC-charter over te nemen. Ook ziet zij graag dat het IOC zelf weer een stapje verdergaat en na gaat denken over de vraag of en hoe een beoordeling van de mensenrechtensituatie in een land mee zou kunnen wegen. Dat gebeurt via de Europese weg. De Minister van VWS wijst er in dit verband en in het licht van de motie Servaes c.s. op, dat op

21 november 2013 een brief, die is ondertekend door 23 lidstaten, is verstuurd aan de Europese Commissaris van Onderwijs, cultuur, meertaligheid en jeugdzaken Vassiliou inzake respect voor mensenrechten bij grote sportevenementen (deze brief is ook ter informatie naar de Tweede Kamer gezonden, TK 2013–2014, 21 501-34, nr. 220). Met deze brief roepen de Europese sportministers op dat landen/staten bij de organisatie van grote sportevenementen rekening houden met de Europese Conventie inzake Mensenrechten en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de VN. De bedoeling van de brief is dat de Europese Commissie dit belangrijke onderwerp op de Europese agenda plaatst, met een voorstel voor een gepaste beleidsaanpak.

In dit verband wil ik u ook wijzen op de brief van de Minister van VWS van 29 januari 2014 aan NOC*NSF, die op 30 januari 2014 ook aan de Kamer is toegezonden.